

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN GÖÇ POLİTİKASI VE AVRUPA BİRLİĞİ'NDEKİ GÖÇMENLER

MIGRATION POLICY OF EUROPEAN UNION AND IMMIGRANTS IN EUROPEAN UNION

Dr. Öğr. Üyesi İdris TURAN

Hakkâri Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü,
turan.idris@gmail.com

Hakkari / Türkiye

ORCID: 0000-0002-8184-0110

Özet

Bu çalışmada Avrupa Birliği'nin genel olarak göç politikası incelenmiştir. Ayrıca Avrupa Birliği'ndeki göçmenlere ve onların sorunlarına yer verilmiştir. Çalışma açıklayıcı bir yaklaşımla literatür taraması yöntemi uygulanarak yapılmıştır. Tarama yapılırken karşılaşılan sorun ise Avrupa Birliği'ndeki göçmenlerin sorunlarına dair fazla kaynağa erişilememiş olmasıdır.

Avrupa Birliği'ndeki göçmenlere dönük Avrupa Birliği'nin politikası kontrol etme ve entegre etme üzerine kurulmuştur. Kontrol etme daha çok düzenli göçlerle sağlanmaktadır. Entegrasyon ise kültürel boşlukların giderilmesi ile mümkün olabilmektedir.

Sonuç olarak Avrupa Birliği'nde bulunan göçmenlerin (sığınmacı, mülteci ve mülteci çocukları) genel sorunları şunlardır: Kaçak yollarla girmekten kaynaklanan sorunlar, eğitime erişme sorunu, sağlık hizmetlerini alma sorunu ve asimile olma sorunu vardır.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Göç, Avrupa Birliği'ndeki Göçmenler

JEL Kodu: Z00

Abstract

In this study, European Union's general migration policy is studied. Also, immigrants in European Union and their problem are mentioned. This study is studied by explanatory approach and literature review method. The problem during the research is that there is not much source about problems of immigrants in European Union.

European Union's policy on immigrants in European Union is based on controlling and integration. Controlling is possible via legal migration. Integration is possible via fill the gaps between cultures. As a brief, common problems of immigrants (asylum seeker, refugee, kids of refugees) in European Union are these: problems because illegal entrance, problem of reaching to education, reaching to health service problem and assimilation problem.

Keywords: European Union, Migration, Immigrants in European Union

JEL Code: Z00

GİRİŞ

Gelişmiş ülkeler genel olarak gelişmekte olan ülkelere göç alırlar. Bu göçlerin sebepleri çeşitlidir: Örneğin eğitim, sağlık, işsizlik, can güvenliği, kendini gerçekleştirme (entelektüel sebeplerle göç (Oliinyk, Mishchuk, Bilan ve Skare 2022)) gibi. AB (Avrupa Birliği) ülkeleri de gelişmiş ülkelerdir ve göç almaktadırlar. Özellikle Ortadoğu'dan, Güney Amerika'dan ve Afrika'dan bu göçler gelmektedir.

Sığınmacılar, mülteciler ve hedef ülkede doğan mültecilerden oluşan göçmenler grubunun AB için negatif etkileri olduğu kadar pozitif etkileri de vardır. Negatif etkilerin başında güvenlik sorunları göze çarpmaktadır. Bunun yanında sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve siyasi sorunlara da yol açmaktadır.

Pozitif etkilere gelince yaşanan nüfusun yerini genç göçmen nüfusu tamamlamaktadır. Ayrıca iş sahalarına eleman temininde önemlidir göçmenler. Ama göçmenlerin sorunları da vardır. Örneğin; asimile olma sorunu, sağlık hizmetlerine erişememe sorunu, kaçak yollardan AB'ye girmelerinden kaynaklı sorunlar ve eğitim sorunu.

Bu çalışmada AB'nin göçmen politikası ve AB'deki göçmenler incelenecektir. Açıklayıcı bir yaklaşımla literatür taraması metodu kullanılarak bu çalışma yapılmıştır.

1. AB'nin Göçmen Politikası ve Göçmenler

AB¹ ülkeleri 1960'lardan beridir göç almaktadır (Kahanec ve Zaiceva 2009). Bu göçler genellikle AB'nin yeniden imarı için işçi göçü şeklinde başlamıştır. Özellikle Almanya bu konuda öncüdür. Almanya'da misafir işçiler (Izquierdo, Lacuesta ve Vegas 2009) 1960'lardan beridir bulunmaktadır ve bunlar Alman ekonomisine ciddi katkılar sunmuşlardır. Çünkü Almanya 2. Dünya Savaşı'nda yıkılıp darmadağın olmuş, alt yapısı ve binaları yerle bir olmuştur. Mesela İngiltere'de de göçmenler sayesinde ulusal GSYH (Gayrisafi Yurtiçi Hasıla) artmıştır (Romero-Ortuño 2004).

1970'lerden beridir özellikle Batı Avrupa'da mülteci ve göçmenlerin girişi kontrol edilmeye başlanmıştır (Boswell 2003). Ama bu kontrol etme girişimi illegal göç girişlerinin önünü açmıştır (Boswell 2003). Kaynak ve transit geçiş yapılan ülkelerin sınır kontrollerinin arttırılması ile illegal girişlerle mücadele için politikalar üretilmiştir (Boswell 2003). İkinci olarak da önleyici politikalar ortaya konulmuştur (Boswell 2003). Kalkınma yardımı, ticaret ve direkt yabancı yatırım, dış politika araçları gibi önleyici mekanizmalar devreye sokulmuştur (Boswell 2003). 1990'larda göçmen politikası ile ilgili bazı kararlar alınmıştır (Boswell 2003). Her türlü yolla illegal göçmenler AB coğrafyasının dışında tutulmaya çalışılmış (Lavenex 2006) fakat bu mümkün olmamış ve olmamaktadır (Boswell 2003).

AB'deki göçmenlerle ilgili politika iki başlığa toplanabilir (Givens ve Luedtke 2005): Göçmen kontrolü ve göçmenlerin entegrasyonu. Göçmen kontrolü ile ilgili de şu 4 husus vardır (Givens ve Luedtke 2005): yasadışı göç, siyasi sığınmacı/mülteci, ailenin tekrar birleşmesi, yasal işçi göçü. Göçmen entegrasyonunda ise şu durumlar söz konusudur (Givens ve Luedtke 2005): vatandaşlık ve ayrımcılık karşıtlığı.

AB'nin temel politikası kaçak yollarla göçmen girişini her koşulda önlemeye dönüktür (Romero-Ortuño 2004; Guiraudon 2003). Sığınmacılar (*asylum seekers*), mülteciler (*refugees*: sığınmacı statüsünden başarı ile çözüme kavuşturulmuş kişi) (Romero-Ortuño 2004) ve ülkede doğan mülteci kökenli kişilerden oluşan göçmenler AB için ciddi güvenlik sorunları da oluşturmaktadır. Çünkü çeteleşme/gettolaşma hadiseleri bulunmaktadır. Bununla beraber göçmenlerden milletvekilleri, bilim adamları vb. gibi üst düzey mesleklere de kazanımlar olmuştur. Ayrıca göçmenlere olan düşmanlık sebebi ile Avrupa ülkelerinde aşırı sağ yükselişe geçmiştir.

¹ 1960'larda ismi Avrupa Birliği değildi.

2. AB'deki Göçmenler

Kültürel arka plan (Jahn ve Rosholm 2013) çok önemli bir değişkendir. Avrupa'nın kendine has kültürü ile göçmenin geldiği kaynak ülkenin kültürünün arasındaki fark arttıkça, göçmenlerin sorunları ve sorunların çeşitleri artmaktadır. Göçmenlerin asimile olma sorunu (Izquierdo, Lacuesta ve Vegas 2009), kaçak yollarla AB ülkelerine girmesinden kaynaklı sorunlar (ROMERO-ORTUÑO 2004) ve sağlık hizmetlerine ulaşamama (Romero-Ortuño 2004) sorunları bulunmaktadır. Eğitim görürken de dil sorunu sebebiyle sıkıntılar yaşamaktadırlar.

Göçmenler kendi kültürlerini yaşamaktan vazgeçip asimile olduklarında ise tam olarak bir AB vatandaşı da olmadıkları için ikinci hatta üçüncü sınıf insan gibi bir muamele görmektedirler. Bu da göçmenlerin psikolojik sorunlarını aidiyet problemlerini arttırmakta, gettolaşma/çeteleşme gibi olgulara yol açmaktadır.

Kaçak yollarla giren göçmenlerin ise en başta barınma sorunları ortaya çıkmaktadır. Eğer şanslı iseler kaynak ülkeden gelen önceki göçmenler kendilerine barınma imkânı sağlayabilmektedir. Ayrıca sağlık güvenceleri ve kayıtları olmadığından hasta olduklarında ciddi sorunlarla karşılaşabilmektedirler. Sağlık güvencesi olmayan veya maddi durumu yetersiz göçmenler gereken sağlık hizmetlerine ulaşamamaktadırlar. Bu da en temel hak olan yaşama hakkından mahrum kalmaları sonucunu doğurabilmektedir.

Dil bilmemekten kaynaklı olarak özellikle eğitim sırasında sıkıntılar olmaktadır. Sosyal hayata adaptasyonda da sorun yaşamaktadır göçmenler, çünkü dil kullanma yeterlilikleri zayıftır genellikle. AB'de doğan göçmen çocukları ise kaynak ülkenin dilini yani kendi öz kültürlerini yaşatma imkanından da genellikle mahrum kalmaktadırlar. Ancak aile içinde ne kadar kullanılırsa kendi dilleri, o kadar öğrenebilmektedirler. Bazı kurslar veya ek seçmeli dersler olsa da göçmen çocukların kendi kültürlerini öğrenememeleri durumu ortaya çıkmaktadır.

AB ülkelerinin (Fransa, İngiltere, Hollanda, Belçika gibi) sömürge geçmişleri ve halen bazılarının kapitalist sistem vasıtasıyla gelişmemiş ülkelere kaynak aktarması, göç olgusunun da artışına sebebiyet vermektedir. Şöyle ki; gelişmekte olan ülkelerin çevre ülkelere merkez ülkelere kaynak ve kâr aktarımı ile sömürülmesi ile göç trafiği artmaktadır. Bu da AB ülkelerinin sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel ve sosyo-politik yapısına etki etmektedir. Bu etki genel olarak olumsuz olmaktadır çünkü göçler genellikle kontrolsüz yollarla olmaktadır. Ayrıca AB ülkelerinin iç güvenlik sorunlarını da arttırmaktadır.

Olumsuz etkilerin yanında göçmenlerin olumlu etkileri de vardır. Yetişmiş eğitimli kişilerin AB'ye göç ettiği durumlar, AB'deki insan sermayesinin artmasına katkı sunmaktadır (Izquierdo, Lacuesta ve Vegas 2009). Yetişmiş eğitimli kişiler genellikle daha iyi çalışma koşulları, kendini geliştirme, AB'nin imkânlarından yararlanma ve kendini gerçekleştirme gibi amaçlarla göç etmektedirler.

AB ülkelerindeki nüfusun yaşlanması sorunu ciddi ekonomik yan etkileri olan/olacak bir durumdur (Dover 2008). Genç nüfusun oranının azalması iş gücünün azalması anlamına gelmektedir. Bu da yeni genç göçmenlere olan ihtiyacı arttırmaktadır. AB göçmenler konusunda bir ikilem yaşamaktadır.

AB'deki yetenekli göçmenler 2008'deki ekonomik krizde piyasadaki şoku önemli oranda absorbe etmişlerdir (Kahanec ve Guzi 2017). 2008'den 2015'e kadar AB ülkelerine toplam sığınma başvurusunda bulunanların oranı yaklaşık %450 artmıştır (Butkus, Mačiulytė-Šniukienė ve Davidavičienė 2016).

SONUÇ

AB'nin göçmen politikası genellikle illegal girişlerin önlenmesi üzerine kuruludur. Seçilen göçmenler ise nitelikli insanlardan oluşmaktadır. Nitelikli olmayanlar da kaçak yolları tercih etmektedirler. Bu da AB toplumlarında güvenlik sorunu başta olmak üzere çeşitli sorunlara yol açmaktadır.

AB göçmenler konusunda bir ikilem yaşamaktadır. Çünkü hem genç nüfusa ihtiyaç duyarken hem de sadece sınırlı özellikte göçmenlere kapısını açmaktadır. Bir taraftan kaçak göçmenleri önlemeye çalışırken, ekonomisinin de bunlara önemli ölçüde bağımlı olması sebebiyle onlardan vazgeçememektedir.

AB'deki göçmenlerin sorunları ile ilgili literatüre bakıldığında, fazla bir çalışma bulunmamaktadır. Bunun yanında göçmenlerin asimile olma, kaçak yollarla AB ülkelerine girmesinden kaynaklı sorunlar, sağlık hizmetlerine ulaşamama ve eğitim sorunları yaşamaktadırlar.

KAYNAKÇA

BOSWELL, Christina. (2003). "The 'external dimension' of EU immigration and asylum policy". *International Affairs*, 79(3):619-638.

BUTKUS, Mindaugas, Alma MAČIULYTĖ-ŠNIUKIENĖ ve Vida DAVIDAVIČIENĖ. (2016). "Factors influencing society's attitudes towards internal and external EU immigrants". *FILOSOFIJA SOCIOLOGIJA*, 27(4):292-303.

DOVER, Robert. (2008). "Towards a Common EU Immigration Policy: a Securitization Too Far". *European Integration*, 30(1):113-130. <https://doi.org/10.1080/07036330801959523>

GIVENS, Terri ve Adam LUEDTKE. (2005). "European Immigration Policies in Comparative Perspective: Issue Salience, Partisanship and Immigrant Rights". *Comparative European Politics*, 3:1-22.

GUIRAUDON, Virginie. (2003). "The constitution of a European immigration policy domain: a political sociology approach". *Journal of European Public Policy*, 10(2):263-282. <https://doi.org/10.1080/1350176032000059035>

IZQUIERDO, Mario, Aitor LACUESTA ve Raquel VEGAS. (2009). "Assimilation of immigrants in Spain: A longitudinal analysis". *Labour Economics* 16:669-678. doi:10.1016/j.labeco.2009.08.011

JAHN, Elke ve Michael ROSHOLM. (2013). "Is temporary agency employment a stepping stone for immigrants?". *Economics Letters*, 118:225-228. doi:10.1016/j.econlet.2012.10.029

KAHANEC, Martin ve Martin GUZI. (2017). "How immigrants helped EU labor markets to adjust during the Great Recession". *International Journal of Manpower*, 38(7):996-1015. DOI 10.1108/IJM-08-2017-0205

KAHANEC, Martin ve Anzelika ZAICEVA. (2009). "Labor market outcomes of immigrants and non-citizens in the EU: An East-West comparison". *International Journal of Manpower*, 30(1/2):97-115. DOI 10.1108/01437720910948429

LAVENEX, Sandra. (2006). "Shifting up and out: The foreign policy of European immigration control". *West European Politics*, 29(2):329-350. <https://doi.org/10.1080/01402380500512684>

OLIINYK, Olena, Halyna MISHCHUK, Yuriy BILAN ve Marinko SKARE. (2022). "Integrated assessment of the attractiveness of the EU for intellectual immigrants: A taxonomy-based approach". *Technological Forecasting & Social Change*, 182:1-10. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2022.121805>

ROMERO-ORTUÑO, Román. (2004). "Access to health care for illegal immigrants in the EU: should we be concerned?". *European Journal of Health Law*, 11:245-272.